

Όνομα: Συμεών Α. Πασχαλίδης

Τίτλος: Καθηγητής

Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου

Ισοκράτους, 1-7

1016, Λευκωσία

Κύπρος

Τηλ.: 6977424365/ 3 0 2310 996964

Φαξ: -

E-mail:

spaschal@past.auth.gr, director.pipm@gmail.com

Academia edu:

<https://auth.academia.edu/SymeonPaschalidis>

Προφίλ:

Ο καθηγητής Συμεών Α. Πασχαλίδης, γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1967. Εισήχθη και αποφοίτησε πρώτος από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. και διετέλεσε υπότροφος αριστείας του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών καθόλη τη διάρκεια των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών του σπουδών. Έχει συγγράψει δώδεκα μονογραφίες, πενήντα δύο άρθρα και εννέα κεφάλαια σε συλλογικά έργα στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Η.Π.Α, Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία), ενώ έχει προβεί και σε εκδόσεις αρκετών βυζαντινών και μεταβυζαντινών κειμένων.

Εκπαίδευση				
Πτυχίο	Έτος	Ίδρυμα	Τμήμα	Τίτλος Διατριβής
Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	1989	Α.Π.Θ.	Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	
Μεταπτυχιακό (ΜΔΕ) Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	1991	Α.Π.Θ.	Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	
Διδακτορικό Δίπλωμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	1998	Α.Π.Θ.	Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	

Εργοδότηση

Περίοδος εργοδότησης		Εργοδότης	Τοποθέτηση	Θέση
Από	Μέχρι			
1990	1998	Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ.		Επιστημονικός συνεργάτης
2017	σήμερα	Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Α.Π.Θ.		Καθηγητής

1. Διδασκαλία

Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ.	Διδασκαλία των μαθημάτων :	1. Πατρολογία
		2. Αγιολογία
		3. Ελληνική Παλαιογραφία

2. Διοικητικά Καθήκοντα

1999-σήμερα	Μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού Α.Π.Θ.
2019	Μέλος του Δ.Σ. του νεοσύστατου Κέντρου Ποντιακών Ερευνών του Α.Π.Θ.
2018-σήμερα	Ιδρυτής και Διευθυντής του ΠΜΣ «Σπουδές στην Ιστορία, την Πνευματικότητα, την Τέχνη και τη Μουσική Παράδοση του Αγίου Όρους».
2017-2020	Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού Α.Π.Θ. και μέλος της Συγκλήτου του Α.Π.Θ.
2010-2016	Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός»
2010-2014	Αναπληρωτής πρόεδρος της Επιτροπής Σπουδών του Α.Π.Θ.
2010-2013	Διευθυντής του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας.
2012-2016	Ορίστηκε ομοφώνως από τη Σύγκλητο του Α.Π.Θ. Πρόεδρος του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών για δύο συνεχείς θητείες.
2012	Διορισμός με απόφαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ. διευθυντής του νεοσύστατου Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά.
2008-2010	Ορίστηκε από τη Σύγκλητο του Α.Π.Θ. μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών.

3. Μέλος Επιστημονικών Σωματείων και Επαγγελματικές Υπηρεσίες

2023	Τελεί επιστημονικός σύμβουλος της Αγιορειτικής Εστίας, κοινού επιστημονικού φορέα της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους και του Δήμου Θεσσαλονίκης, και συνεργάζεται σε επιστημονικά προγράμματα και εκδόσεις της (Ο Άγιος Δημήτριος στην Τέχνη του Αγίου Όρους, Νέον Μαρτυρολόγιον, Ευγενίου Βουλγάρεως Έργα, Πρακτικά Διεθνών Συνεδρίων), έχοντας μάλιστα κατά τα τελευταία έτη την επιστημονική εποπτεία συγγραφής και εκδόσεως του μνημειώδους συλλογικού έργου, Των εν Άθω Αγίων ο χορός. Αγιορειτικών Πανάγιον, το οποίο παρουσιάσθηκε και προσφέρθηκε κατά τον παρελθόντα Δεκέμβριο στον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο στο Φανάρι.
2023	Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της νέας, σχολιασμένης έκδοσης των συγγραμμάτων του αγίου Νεοφύτου από την Ιερά Μονή Αγίου Νεοφύτου, που προετοιμάζεται από πολυμελή ομάδα καθηγητών των Φιλοσοφικών και Θεολογικών Σχολών της Ελλάδος.
Σεπτέμβριος 2014	Διορισμός ως Πρόεδρος της συσταθείσας από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Επιστημονικής Επιτροπής για την αναβάθμιση της λειτουργίας της Αθωνιάδος Ακαδημίας στο Άγιον Όρος.
2012-2013	Επιστημονικός σύμβουλος της εκπομπής «Ιερά Μονοπάτια» της ΕΤ3.
2008-2010	Διορισμός με πιττάκιο της Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ως μέλος του Δ.Σ. του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών, του αρχαιότερου επιστημονικού ιδρύματος του Οικουμενικού Πατριαρχείου.
2007-σήμερα	Από τον Μάρτιο του 2017, τη σεπτή ευλογία και εισηγήσει του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου, ορίστηκε με απόφαση της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Διευθυντής του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών.
2007- 2020	Μετείχε ως αναπληρωματικό μέλος στο Δ.Σ. του Κέντρου Διαφύλαξης Αγιορείτικης Κληρονομιάς (ΚΕΔΑΚ) του Υφυπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας - Θράκης).
1994-2010	Συμμετοχή στην επιστημονική ομάδα που εργάστηκε για τη νέα, εξάτομη κριτική έκδοση των συγγραμμάτων του μεγάλου Κύπριου θεολόγου του 12ου αιώνα, αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου, ένα πολυετές έργο το οποίο βραβεύτηκε το 2010 από την Ακαδημία Αθηνών.

4. Μέλος Επιτροπών Διοργάνωσης Συνεδρίων

	Συνεργασία με αρκετές Μητροπόλεις στη Μακεδονία (Θεσσαλονίκης, Νεαπόλεως και Σταυρου-πόλεως, Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς, Λαγκαδά, Βεροίας, Γρεβενών, Φλωρίνης Πρεσπών και Εορδαίας, Σερρών και Νιγρίτης, Δράμας, Ξάνθης και Περιθεωρίου) αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδος και της Κύπρου (Παροναξίας, Σάμου και Ικαρίας, Μεσσηνίας, Ηλείας, Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης, Δημητριάδος, Αρχιεπισκοπή Κύπρου, μητροπόλεις Κύκκου και Τυλληρίας και Κωνσταντίας και Αμμοχώστου), καθώς και με Μονές του Αγίου Όρους και της Μακεδονίας (Ι. Μονή Βλατάδων, Ι. Μονή Αγ. Θεοδώρας Θεσσαλονίκης, Ι. Μονή Τιμίου Προδρόμου Ακριτοχωρίου) για διαλέξεις και για τη διοργάνωση επιστημονικών συμποσίων.

5. Ερευνητικά Προγράμματα – Χορηγίες – Συνεισφορές

2017-2019 Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους	Επιστημονικός Υπεύθυνος της Ομάδας Έργου για την τεκμηρίωση των Χειρογράφων των Μονών του Αγίου Όρους, στο πλαίσιο του μεγάλου ευρωπαϊκού προγράμματος της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους «Αθωνική Ψηφιακή Κιβωτός», έχοντας αναλάβει τον συντονισμό και την επιστημονική εποπτεία της τεκμηρίωσης 3.300 αθωνικών χειρογράφων». Στο ίδιο πλαίσιο υπήρξε συντονιστής των ενοτήτων της Ψηφιακής Πύλης, «Αθωνικά Ψηφιακά Προσκυνητάρια» και «Αθωνικά Ψηφιακά Μονοπάτια».
Ι. Μητρόπολη Θεσσαλονίκης	Υπεύθυνος τεκμηρίωσης στο Πρόγραμμα της Κοινωνίας της Πληροφορίας «Τεκμηρίωση, Ψηφιοποίηση και Ανάδειξη του Ορθόδοξου Πολιτισμού», που υλοποίησε η Ι. Μητρόπολις Θεσσαλονίκης.
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών	«Αρχαιακές, Παλαιογραφικές και Διπλωματικές Έρευνες» (ΕΙΕ)
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών	«Νέος διαδραστικός Κατάλογος των Χειρογράφων της Ι. Μονής Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου»
Faculté de Théologie Catholique, Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου	Διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα «Théologie de la création : des animaux et des hommes» του Faculté de Théologie Catholique του Πανεπιστημίου του Στρα-σβούργου.

6. Μνημόνια Συνεργασίας

2015-2023	Επιστημονική καθοδήγηση ξένων ερευνητών, υπ. διδασκόντων και μεταδιδασκόντων, που εργάστηκαν ή εργάζονται ερευνητικά στην Ελλάδα ως υπότροφοι της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (δρ Alexis Torrance, σήμερα επ. καθηγητής της Βυζαντινής Θεολογίας στο πανεπιστήμιο Notre Dame των ΗΠΑ, και Viktor Nedeski, διδάσκων στη Θεολογική Σχολή των Σκοπίων) και του Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλ. Ωνάση (P. Schadler, διδάκτωρ της Οξφόρδης, Michael Mitrea, διδάκτωρ του πανεπιστημίου St Andrews και Andra Juganaru διδάκτωρ του Central European University της Βουδαπέστης).

7. Ερευνητικά Ενδιαφέροντα

Συστηματική απασχόληση με τα θέματα:	1. Θεολογική γραμματεία από την εποχή του πρώιμου Χριστιανισμού ως την Τουρκοκρατία
	2. Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αγιολογία.
	3. Έκδοση θεολογικών, αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων.
	4. Ιστορία και παραδόσεις του Μοναχισμού στο Άγιον Όρος και τη Μακεδονία.
	5. Αγιολογικές παραδόσεις και Μοναχισμός στη Θεσσαλονίκη.

8. Δημοσιεύσεις

A. Μονογραφίες – Επιστ. επιμέλειες συλλογικών έργων

1. (συν. Δημ. Κακλαμάνος), Κατάλογος τῶν Ἀγιολογικῶν Χειρογράφων τῶν Βιβλιο-θηκῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τ. Α΄: Ἱερά Μονή Παντοκράτορος [Κατάλογοι Ἑλληνικῶν Χειρογράφων Ἁγίου Ὄρους 3], Θεσσαλονίκη 2021.
2. Ἐν Ἁγίοις. Εἰδικά θέματα Βυζαντινῆς καί Μεταβυζαντινῆς Ἀγιολογίας, τ. Α΄, ἐκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2020.
3. (ἐπιμ. – εἰσαγ. συν. Alexis Torrance), Personhood in the Byzantine Christian Tradition. Early, Medieval, and Modern Perspectives, Routledge, New York 2018.
4. (συν. Ἀπ. Κραλίδης), Ὁρθόδοξη Θεολογία καί Ἰσλάμ. Ἐνας διάλογος μεταξύ ἀντιπαράθεσης καί σύγκλισης, ἐκδ. Ἀλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2017.
5. Κολλυβάδες καί Νεομάρτυρες: Ἀγιότητα καί Θεολογία τοῦ μαρτυρίου, ἐκδ. Ἀλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2017.
6. Οἱ Ἅγιοι τῆς Θεσσαλονίκης. Ἱστορία – Γραμματεία – Κείμενα, ἐκδ. Ἀλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2013. (ἐπιστ. ἐπιμ.), Τῶν ἐν Ἄθῳ Ἁγίων ὁ χορός. Ἀγιορειτικόν Πανάγιον, Θεσσαλονίκη 2013.
7. Εὐγενίου Βουλγάρεως Ἔργα. Θεολογικά – Ἱστορικά – Μεταφράσεις, [Ἄθωνικά Ἀνάλεκτα 6], Ἀγιορειτική Ἑστία, Θεσσαλονίκη 2013.
8. Νεομαρτυρολογικά Σύμμεικτα Α΄: Ἡ αὐτόγραφη Νεομαρτυρολογική Συλλογή τοῦ μοναχοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1713-1784), ἐκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2012.
9. Προσκυνητάριον Ἱεραῶς Μονῆς Ξενοφῶντος, Ἁγιον Ὄρος 2012 [= Симеон Пасха- лидис, Спутник паломника по монастырю Ксенофонт, АДФФ-Украина 2014].
10. Τό Ὑμναγιολογικό Ἔργο τῶν Κολλυβάδων. Συμβολή στή μελέτη τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας κατά τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 2007.
11. Ἱερά Μονή Παντοκράτορος. Προσκυνηματικός Ὁδηγός, Ἁγιον Ὄρος 2005 [σσ. 211]. {= S. Paschalidis, The Holy Monastery of Pantokrator: A Pilgrim's Guide, [transl. E. Tamiolakis]. Mount Athos 2005}
12. Ἡ Γραμματεία τῶν Δημητρίων Β΄: Μαρτύρια, Συλλογές Θαυμάτων καί Ἐγκώμια στόν Ἅγιο Δημήτριο. Πρωτοβυζαντινή – Μεσοβυζαντινή Περίοδος, [Κέντρον Ἀγιολογικῶν Μελετῶν 1], Θεσσαλονίκη 2005.

13. Νικήτας Δαβίδ Παφλαγών· τό πρόσωπο καί τό ἔργο του. Συμβολή στή μελέτη τῆς προσωπογραφίας καί τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας τῆς προμεταφραστικῆς περιόδου, [Κέντρο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν – Βυζαντινά Κείμενα καί Μελέται 28], Θεσσαλονίκη 1999.
14. Τά Μοναστήρια τῆς Μακεδονίας, τ. Α΄ Ἀνατολική Μακεδονία, [ΚΒΕ – Ποικίλα 6], Θεσσαλονίκη 1996
15. Ὁ Βίος τῆς ὀσιομυροβλύτιδος Θεοδώρας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ. Διήγηση περὶ τῆς με- ταθέσεως τοῦ τιμίου λειψάνου τῆς ὀσίας Θεοδώρας (Εἰσαγωγή – κριτικό κείμενο – μετάφραση – σχόλια), [Κέντρον Ἀγιολογικῶν Μελετῶν 1], Θεσσαλονίκη 1991.

Β. Ἄρθρα - Κεφάλαια

1. «Ἡ πνευματική ζωή στο Ἅγιον Ὄρος κατά τους χρόνους πριν την Επανάσταση του 1821. Ἡ μαρτυρία των νεομαρτυρολογικῶν κειμένων», Ἱστορική καὶ Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικῆς, Ἡ Εθνική Παλιγγενεσία στη Χαλκιδική καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Επετειακός τόμος για τα 200 χρόνια ἀπὸ τὴν Ἑλληνική Επανάσταση (1821-2021), Θεσσαλονίκη 2022, σ. 175-184
2. «Ἰερομάρτυρες, ὀσιομάρτυρες καί ἔθνομάρτυρες πρὶν καί κατὰ τὴ Μικρασιατική Καταστροφή σέ ἐκκλησιαστικά περιοδικά καί ἄλλες πηγές τῆς ἐποχῆς», Πνευματική Διακονία (περιοδική ἔκδοση Ἱ. Μητροπόλεως Κωνσταντίας-Ἀμμοχώστου) τχ. 37 (2022) [Ἀφιέρωμα: Μικρά Ἀσία-Ἑλληνισμός. Οἱ πληγές τοῦ ξεριζωμοῦ] 22- 36.
3. «Μια πατριαρχική ἔκθεση του 1874 για δυο χριστιανικές ἐπιγραφές τῆς Κωνστα- ντινούπολης καὶ ἡ παράδοση για τον Στάχου, πρῶτο ἐπίσκοπο του Βυζαντίου», Ἀρχονταρίκι. Ἀφιέρωμα στον Ευθύμιο Ν. Τσιγαρίδα, ΥΠΠΟΑ, Ἀθήνα 2021, σ. 459-472.
4. «“Παύλου συμμῦσαι τοῦ ἡγιασμένου”. Πτυχές τῆς χριστιανικῆς θεολογίας γιὰ τὸν ἐσχατογενῆ Ἀπόστολο», Ἁγία Γραφή καί Πολιτισμός. Τιμητικός τόμος στὸν Καθηγητὴ Χρῆστο Κ. Οἰκονόμου, τ. Α΄, Θεσσαλονίκη- Λευκωσία 2020, σ. 581-599.
5. «Τὸ Καθολικὸ ὡς κέντρο Λατρείας καί ζωῆς τῆς Ἀγιορειτικῆς Μονῆς», Τὸ Νέο Κα- θολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξενοφῶντος. Ἐπετειακὴ ἔκδοση 200 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεώς του (1819-2019), Ἅγιον Ὄρος 2019, σ. 137-160.
6. «Saints et animaux, anticipation du royaume dans la littérature byzantine», La restauration de la création : quelle place pour les animaux? : Actes du colloque de l'ERCAM tenu a Strasbourg du 12 au 14 mars 2015, Leiden – Boston 2018, σ. 213- 230.
7. «Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης ὡς ἐκδότης πατερικῶν κειμένων», Χ. Καρανάσιος (ἐπιμ.), Εὐγένιος Βούλγαρης. Ὁ homo universalis τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ. 300 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησή του (1716-2016), ΚΕΜΝΕ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν – Ἱ. Μεγ. Μονὴ Βατοπαιδίου, Ἀθήνα 2018, σ. 613-635.
8. Πρόλογος, στο βιβλίο του π. Γ. Φλωρόφσκου, Ἁγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοση, [μτφρ. Π. Μικροπανδρεμένου], Θεσσαλονίκη 1918, σ. 9-18.
9. «Τὸ πρόσωπο στη θεολογία του Μητροπολίτη Κάλλιστου Ware», Ἡ μαρτυρία τῆς Ὀρθοδοξίας στη Δύση. Σύναξις Ευχαριστίας προς τιμὴν του Μητροπολίτη Διοκλείας Κάλλιστου Ware, Βόλος 2018, σ. 77-85.
10. «Ἡ Συλλογὴ τῆς Φιλοκαλίας καὶ τὸ Ἀγιορειτικὸ περιβάλλον τῆς», Κληρονομία 39 (2016-2017) 63-91.
11. «Ὁ πρωτόλειος Λόγος του Ἁγίου Γρηγορίου του Παλαμά στον ὀσιο Πέτρο τον Ἀθωνίτη καὶ τὸ ιστοριογραμματολογικὸ του πλαίσιο», Ἱ. Μεγ. Μονὴ Βατοπαι- δίου, Μωυσέως Ὁδῆ. Ἀφιερωματικός Τόμος προς τιμὴν του μακαριστοῦ Γέροντος Μωυσέως Ἀγιορείτου, Ἅγιον Ὄρος 2017, σ. 679-692.
12. «L'histoire d'une collection ascétique: La Philocalie, sa tradition manuscrite et les circonstances de sa édition», A. Rigo (ἐκδ.), Da Teognosto alla Filocalia (XIII-XVIII sec.) Testi e autori, Edizioni di Pagina, Bari 2016, σ. 199-228.
13. «Concilium Constantinopolitanum 1484», Conciliorum Oecumenicorum Genera- liumque Decreta, τ. IV/1 – The Great Councils of the Orthodox Churches. Deci- sions and Synodika, ἐκδ. Brepols, Turnhout 2016, σ. 219-228.
14. «Concilium Constantinopolitanum 1642», Conciliorum Oecumenicorum Genera- liumque Decreta, τ. IV/1 – The Great Councils of the Orthodox Churches. Deci- sions and Synodika, ἐκδ. Brepols, Turnhout 2016, σ. 255-263.

15. «Un mode de relation entre Rome et Constantinople : La vénération commune des saints», *Revue des sciences religieuses* 89 no 4 (2015) 461-479.
16. «Conflitto e riconciliazione: I padri del deserto», L. d'Ayala Valva – L. Cremaschi – A. Mainardi (επιμ.), *Beati i pacifici. Atti del XXII Convegno ecumenico inter- nazionale di spiritualità ortodossa*(Bose, 3-6 settembre 2014), Edizioni Qiqajon, Bose 2015, σ. 187-202.
17. «Η αντίστροφη μιᾶς σχέσης. Ρωσικές Ἀγιολογικές Παραδόσεις στὴν ἑλληνόφωνη Ὁρθοδοξία (16ος-19ος αἰ.)», Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο “Κύριλλος καὶ Μεθό- διος: Τό Βυζάντιο καὶ ὁ Κόσμος τῶν Σλάβων (28-30 Νοεμβρίου 2013), Θεσσαλο- νίκη 2015, σ. 519-539.
18. «Οἱ παραδόσεις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας γιὰ τὸν ἀπόστολο Βαρνάβα καὶ ἡ διαμόρ- φωση τῆς ἀγιολογικῆς εἰκόνας του στό Βυζάντιο», Κυπριακή Ἀγιολογία. Πρακτικά Α΄ Διεθνοῦς Συνεδρίου (Παραλίμνι, 9-12 Φεβρουαρίου 2012), Ἁγία Νάπα – Παρα- λίμνι 2015, σ. 371-386.
19. «La perfezione spirituale “nel mondo” secondo la tradizione patristica e monastica antica», L. d'Ayala Valva – L. Cremaschi – A. Mainardi (επιμ.), *Le età della vita spirituale. Atti del XXI Convegno ecumenico internazionale di spiritualità ortodossa* (Bose, 4-7 settembre 2013), Edizioni Qiqajon, Bose 2014, σ. 169-186.
20. «Παρατηρήσεις στίς μεταφράσεις τῶν βυζαντινῶν ἀγιολογικῶν κειμένων», *Βυζαντινά* 33 (2013-2014) 373-386.
21. «Εἰσαγωγή», στό Εὐγενίου Βουλγάρεως Ἔργα. Θεολογικά – Ἱστορικά – Μεταφρά- σεις, [Ἀθωνικά Ἀνάλεκτα 6], Ἀγιορειτική Ἔστια, Θεσσαλονίκη 2013, σ. 15-30.
22. (συν. Δημ. Στρατηγόπουλος) «Ἐνας νέος αὐτόγραφος κώδικας τοῦ ἁγίου Μακα- ρίου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ μέ ἀσκητικο-αγιολογικές συλλογές», *Κληρονομία* 37 (2013) 297-318.
23. «Τρόποι ἐπικοινωνίας μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ρώμης διὰ τῆς κοινῆς τιμῆς τῶν Ἁγίων», Οἰακοστρόφιον. Τόμος Σεβασμιωτάτου Μητρο- πολίτου Σύρου-Τήνου κ. Δωροθέου Β΄, Ἀθήνα 2013, σ. 447-458.
24. «Η διόρθωση τῶν Μηναιῶν ἀπὸ τὸν Καισάριο Δαπόντε καὶ ἡ πατριαρχική ἔκδοσή τους τὸ 1843», *Γηθόσουν Σέβασμα. Ἀντίδωρον τιμῆς καὶ μνήμης εἰς τὸν μακαριστὸν καθηγητὴν τῆς Λειτουργικῆς Ἰωάννην Φουντούλην*, τ. Β΄, Θεσσαλονίκη 2013, σ. 1495-1531.
25. «Η βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ ἀγιολογικὴ καὶ ὑμνογραφικὴ παράδοση γιὰ τὸν ἅγιο Ἐπιφάνιο Κύπρου», Θ. Γιάγκου – Χρ. Νάσσης (ἐπιμ.), Ἅγιος Ἐπιφάνιος Κωνσταντίας. Πατὴρ καὶ διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Πρακτικά Συνεδρίου (Παραλίμνι, 8-11 Μαΐου 2008), Ἁγία Νάπα – Παραλίμνι 2012, σ. 349- 376
26. «Ὁψεις τῆς ἀγιορειτικῆς ἱστορίας καὶ πνευματικότητας κατὰ τὸν 15ο καὶ 16ο αἰῶνα», ΣΤ΄ Διεθνές Ἐπιστημονικό Συνέδριο: Τό Ἅγιον Ὄρος στὸν 15ο καὶ 16ο αἰῶνα. Πρακτικά Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 2012, σ. 225-236
27. «The Hagiography of the Eleventh and Twelfth Centuries», St. Efthymiadis (ed.), *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography*, τ. I: Periods and places, Farnham 2011, σ. 143-171.
28. «Τὸ ἀνέκδοτο βυζαντινὸ Συναξάριο τῆς ὁσίας Θεοδώρας τῆς ἐν Θεσσαλονίκη (Nov.Auct. BHG 1741e) καὶ ἡ πηγή του», Σκεῦος εἰς Τιμὴν. Ἀφιερωματικὸς τόμος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 25ετίας ἀπὸ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας καὶ 20ετίας ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ Ἑξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης κ. Μιχαήλ Μιχαήλ, Ἀθήναι 2011, σ. 669-680.
29. «Θεολογικά ζητήματα καὶ μοναστικὴ πνευματικὴτητα στό Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὸ 15ο καὶ 16ο αἰῶνα» [Theological Questions and Monastic Spirituality on Mount Athos during the 15th and 16th centuries], Τό Ἅγιον Ὄρος στὸν 15ο καὶ 16ο αἰῶνα. Πνευματικὸς Βίος – Ἱστορία – Τέχνη / Mount Athos in the 15th and 16th centuries. Spiritual Life – History – Art, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 87-90/91-98
30. «Ὁ τρόπος ἐργασίας τοῦ ὁσίου Νικοδήμου κατὰ τὴ συγγραφή τοῦ Συναξαριστοῦ καὶ οἱ πηγές του», Πρακτικά Β΄ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου “Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης – 200 χρόνια ἀπὸ τὴν κοίμησή του”, Πεντάλοφος Παιονίας 2011, σ. 255- 289.

31. «Τό Οίκουμενικό Πατριαρχεῖο καί οἱ Νεομάρτυρες», Εἰς Μαρτύριον τοῖς Ἑθνεσι. Τόμος Χαριστήριος Εἰκοσαετηρικός εἰς τόν Οἴκουμένικόν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον, ἔκδ. Θεολογική Σχολή ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 697-722.
32. «Διερεύνηση τῶν κριτηρίων ἀγιότητος τοῦ ὁσίου Νεοφύτου στό πλαίσιο τῆς ἀγιο-λογίας τῆς μεσοβυζαντινῆς περιόδου», Πρακτικά Α΄ Διεθνοῦς Συνεδρίου “Ἅγιος Νεοφύτος ὁ Ἐγκλειστος. Ἱστορία-Θεολογία-Πολιτισμός”, [Ἐγκλειστριώτικα Ἀνάλεκτα 1], Πάφος 2010, σ. 681-709.
33. «Κέντρα τοῦ Μοναχισμοῦ στόν ἑλλαδικό χῶρο κατά τήν περίοδο τῆς Τουρκο- κρατίας», Ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας, τ. 6: Ὁρθοδόξων Βίος καί Πολιτισμός (15ος- 19ος αἰ.), ἔκδ. ROAD, Ἀθήνα 2010, σ. 372-401.
34. «Οἱ Ἅγιοι καί ἡ τιμή τους», Ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας, τ. 3: Χριστιανική Γραμματεία, Τέχνη, Λατρεία στήν πρώτη χιλιετία, ἔκδ. ROAD, Ἀθήνα 2010, σ. 416-435.
35. «Ἁγία Μαρία – Θεοτόκος – Παναγία. Βιβλική ἀλήθεια καί παραδόσεις», Βημόθυρο 1 (2010) 77-79.
36. «Ἀνέκδοτο Μαρτύριο τοῦ νεομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ Λημνίου († 1846)», ΕΕΘΣΠΘ [Τμ. Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας] ν.σ. 14 (2009) 73-84.
37. «“Συγγενῆς Ἀλεξανδρείας Θεσσαλονίκη”. Οἱ ἀγιολογικές σχέσεις Θεσσαλονίκης- Αἰγύπτου», Ἀλεξανδρινός Ἀμητός. Τιμητικό ἀφιέρωμα στόν Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, τ. Β΄, Ἀλεξάνδρεια 2009 [σ. 19]
38. «Τό ἀνώνυμο Ἐγκώμιο στόν ὄσιο Φώτιο τό Θεσσαλό (ΒΗΓ 1545). Ἐνα ἀκόμη ἔργο τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης;», Βυζαντινά 28 (2008) 529-547.
39. «Οἱ χειρόγραφες νεομαρτυρολογικές Συλλογές καί τό Νέον Μαρτυρολόγιον. Πρό- δρομη ἀνακοίνωση», Πρακτικά Διορθοδόξου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου «Κων- σταντίνος ὁ Ὑδραῖος – Νεομάρτυρες προάγγελοι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους (Ὑδρα 10-14 Νοεμβρίου 2000)», Ὑδρα 2007, σ. 131-174.
40. «Ὁ ἰδεώδης Αὐτοκράτορας. Ὁ Μέγας Κωνσταντίνος στή μεσοβυζαντινή ἀγιολογι- κή γραμματεία καί πολιτική ἰδεολογία», Niš i Bizantija/Niš & Byzantium. Symposium V (Niš, 3-5 June 2006), [Zbornik Radova V], Niš 2007, σ. 39-50.
41. «Οἱ Ἑορτές τῶν Ἁγίων», Πρακτικά Η΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στε- λεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων: Τό Χριστιανικόν Ἑορτολόγιον (Βόλος, 18-20 Σεπτεμ- βρίου 2006), [Σειρά Ποιμαντική Βιβλιοθήκη 15], Ἀθήνα 2007, σ. 365-397.
42. (συν. Χρ. Ἀραμπατζῆς) «Ἄγνωστο Προοίμιο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου στό Θεολογικόν τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως», ΕΕΘΣΠΘ [Τμ. Ποιμαντικῆς καί Κοινω- νικῆς Θεολογίας] ν.σ. 12 (2007) 15-36.
43. «Τό ἀγιολογικό ἔργο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου», Ἱερὸν Κοινόβιον Ὁσίου Νικοδήμου: Πρακτικά Α΄ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου “Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: Ἡ ζωὴ καί ἡ διδασκαλία του” (21-23 Σεπτεμβρίου 1999), τ. Α΄, Γουμένισσα 2006, σ. 301-340.
44. «Ἅγιος Δημήτριος, ὁ Ἄθλοφόρος τῆς Θεσσαλονίκης καί τῆς Οἴκουμένης», Ὁ Ἅγιος Δημήτριος στήν Τέχνη τοῦ Ἁγίου Ὅρους, Ἀγιορειτική Ἑστία, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 19-28.
45. «Ὁ Π. Β. Πάσχος καί οἱ νέοι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας», Θεολογία καί Λογοτεχνία. Γιά τὰ ἑβδομηντάχρονα του, Κριτικοί, Συνάδελφοι καί Μαθηταί τοῦ Π. Β. Πάσχου σχολιάζουν τή συμβολή του στά Θεολογικά καί τὰ Νεοελληνικά Γράμματα, ἔκδ. Ἀ- κρίτας, Ἀθήνα 2005, σ. 228-237.
46. «Μεταβυζαντινοὶ Ὑμνογράφοι ἐξ Ἀγράφων (17ος-19ος αἰ.)», ΕΕΘΣΠΘ [Τμῆμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας] ν.σ. 10 (2005) 99-129.
47. «From Hagiography to Historiography. The case of the Vita Ignatii (ΒΗΓ 817) by Nicetas David the Paphlagonian», P. Odorico – P. Agapitos (dir.), Les Vies des Saints à Byzance. Genre Littéraire ou Biographie Historique? Actes du 11e colloque international philologique «ΕΡΜΗΝΕΙΑ» (Παρίσι, 6-8 Ἰουνίου 2002), Paris 2004, σ. 161-173.
48. «Ὁ ἀνέκδοτος Λόγος τοῦ Νικήτα Στηθάτου Κατά ἀγιοκατηγόρων καί ἡ ἀμφισβήτηση τῆς ἀγιότητος στό Βυζάντιο κατά τόν 11ο αἰώνα», Ἐ. Κουντούρα-Γαλάκη (ἐπιμ.), Οἱ Ἥρωες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Οἱ Νέοι Ἅγιοι, 8ος-16ος αἰώνας, [ΕΙΕ/ΙΒΕ Διεθνή Συμπόσια 15], Ἀθήνα 2004, σ. 493-518.

49. «Τά άγιολογικά καί ύμνογραφικά κείμενα γιά τόν άγιο Άλέξανδρο Πύδνης. Διε- ρεύνηση τών σχετικῶν προβλημάτων», Έστία Πιερίδων Μουσῶν – Έταιρεία Πιερικῶν Μελετῶν, Ἡ Πιερία στά Βυζαντινά καί Νεότερα Χρόνια: 2ο Έπιστημονικό Συνέδριο. Πρακτικά, Κατερίνη 2002, σ. 279-295.
50. «Προσθήκες, διορθώσεις καί σχόλια στή χειρόγραφη παράδοση καί τίς έκδόσεις τών Άκολουθιῶν τοῦ ἱερομάρτυρος Σεραφεΐμ», ΕΕΘΣΠΘ [Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας] ν.σ. 8 (2002) 99-119.
51. (συν. Θ. Άντωνοπούλου) «Ένα ανέκδοτο κείμενο τῆς μεσοβυζαντινῆς Άγιολογίας: Ὁ Βίος τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος», Λόγια καί Δημῶδης Γραμματεία τοῦ ἑλληνικοῦ Μεσαίωνα. Άφιέρωμα στόν Εὔδοξο Θ. Τσολάκη. Πρακτικά Θ' Έπιστημονικῆς Συνάντησης (11-13 Μαΐου 2000), Θεσσαλονίκη 2002, σ. 111-122.
52. «Ύμνοαγιολογικά στόν άγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό», ΕΕΘΣΠΘ. [Τμ. Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας] ν.σ. 7 (2001) 147-167.
53. «Άγνωστα καί αὐτόγραφα ύμνοαγιολογικά ἔργα τοῦ άγίου Άθανασίου τοῦ Παρίου σέ άγιορειτικά χειρόγραφα», Άγιος Άθανάσιος ὁ Πάριος. Πρακτικά Έπιστημονικοῦ Συνεδρίου (Πάρος 29 Σεπτεμβρίου – 4 Ὀκτωβρίου 1998), Πάρος 2000, σ. 139-159
54. «Ἡ ἐμφάνιση καί ἀνάπτυξη τοῦ Μοναχισμοῦ στήν περιοχή τῆς Βισαλτίας», Δῆμος Νιγρίτας, Ἡ Νιγρίτα – Ἡ Βισαλτία διά μέσου τῆς ἱστορίας. Πρακτικά Β' Έπιστημο- νικοῦ Συμποσίου (Νιγρίτα 17-20 Ὀκτωβρίου 1996), Θεσσαλονίκη 2000, σ. 515-541.
55. «Άγνωστο Έγκώμιο τοῦ Νικήτα Ρήτορος στόν προφήτη Ἡσαΐα “ἐν ᾧ καί περὶ τῶν Σεραφεΐμ”», ΕΕΘΣΠΘ [Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας] ν.σ. 5 (1998) 249-274.
56. «Τό ύμνοαγιολογικό ἔργο τοῦ άγίου Άθανασίου τοῦ Παρίου», στό Πρακτικά Έπιστημονικοῦ Συνεδρίου «Ἡ Έκατονταπυλιανή καί ἡ Χριστιανική Πάρος» (15-19 Σεπτεμβρίου 1996), Πάρος 1998, σ. 523-554.
57. «Μία “χαμένη” βυζαντινὴ εἰκόνα ἀπό τίς Σέρρες· ἐντοπισμός τῆς ἀνάγλυφης εἰκό- νας τῆς Θεοτόκου Πονολυτρίας», Βυζαντινά 18 [Άφιέρωμα στή μνήμη τοῦ καθη- γητῆ Παναγιώτη Κ. Χρήστου] (1995-1996) 365-380.
58. «Ἡ συνείδηση τῆς Έκκλησίας γιά τήν ἀγιότητα τοῦ Μ. Φωτίου καί ἡ ἔνταξή του στό ἑορτολόγιο. Καταγραφή καί ἀνάλυση τῶν φιλοφωτιανῶν καί ἀντιφωτιανῶν πηγῶν», Μνήμη άγιῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Μεγάλου Φωτίου ἀρχιεπισκό- πων Κωνσταντινουπόλεως. Πρακτικά Έπιστημονικοῦ Συμποσίου (14-17 Ὀκτωβρί- ου 1993), Θεσσαλονίκη 1994, σ. 367-397.
59. «Άγιοι συνδεόμενοι μέ τή Σκήτη Βεροίας καί τήν ἐν αὐτῇ μονή Τιμίου Προδρόμου», Πρακτικά Διημερίδας: «Τό Μοναστήρι τοῦ Τιμίου Προδρόμου (“Σκήτη Βε- ροίας”)", [Έκδοσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας καί Ναούσης, ἀρ. σειρᾶς 25], Βέροια 1994, σ. 119-140
60. «Ένας ὁμολογητής τῆς δεύτερης Εἰκονομαχίας: ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Άντώνιος († 844)», Βυζαντινά 17 (1994) 189-216.
61. «Τό συναξάριο τῆς ὁσίας Θεοδώρας στόν κώδικα Coislinianus 223. Ένα άγιολο- γικό-έορτολογικό πρόβλημα», Βυζαντινά 16 (1991) 357-366.

Γ. Έπιστημονικά λήμματα

1. Τό Άγιολόγιον τῆς Θεσσαλονίκης, [Κέντρον Άγιολογικῶν Μελετῶν 4], τ. Α' -Β', Θεσσαλονίκη 1996-1997
2. συγγραφή 48 λημμάτων γιά Άγίους τῆς Ὁρθόδοξης Έκκλησίας στή δίτομη άγιολογική ἐγκυκλοπαιδεία Bibliotheca Sanctorum Orientalium. Enciclopedia dei Santi: Le Chiese Orientali, τ. I- II, Roma 1998-1999
3. Συγγραφή 29 λημμάτων στη Μεγάλη Ὁρθόδοξη Χριστιανική Έγκυκλοπαίδεια, Στρατηγικές Έκδόσεις, Ἀθήνα 2010έ.